

Caramelles i ball de Cascavells de Castelladral

Navàs

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Castelladral. Sector central del terme municipal. Antic terme del castell de Castelladral. Parròquia de Sant Miquel de Castelladral.
Emplaçament
Alçada: Carretera de Súria a Viver i Serrateix (B-423), al km. 9,4. 664

Coordenades:

Latitud: 41.89873
Longitud: 1.78008
UTM Est (X): 398808
UTM Nord (Y): 4639252

Classificació

Número de fitxa 08141 - 403
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia Música i dansa
Estil / època: Contemporani Popular
Segle XIX-XXI
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Accés Obert
Ús actual: Lúdic/Cultural
Titularitat Pública

Fitxes associades:

[Castelladral \(nucli\)](#)

Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa: dl., 02/08/2021 - 10:22

Descripció

Les caramelles i el ball de cascavells tenen una important tradició i arrelament a la zona del mig Cardener i també al poble de Castelladral. Actualment el ball de cascavells es realitza juntament amb les caramelles, per Pasqua, tal com és costum en molts altres pobles, tot i que fa uns anys s'havia ballat també per la festa major.

Des de fa unes dècades s'ha recuperat el ball de cascavells característic de Castelladral, que té les seves particularitats pròpies, per bé que els seus responsables reconeixen que no les poden precisar. Doncs, pel que sembla, els balls de cascavells de cada poble tenien les seves petites diferències. Actualment, el ball de cascavells i les caramelles es celebren el dissabte a la tarda i el diumenge de Pasqua. Nois i noies vinculats amb Castelladral recorren les diferents masies, on fan les típiques cantades de caramelles i el ball de cascavells.

Els balls amb cascavells es troben molt estesos a Catalunya, però cal diferenciar-los dels balls de cascavells, en els quals aquest instrument adquireix un protagonisme especial. A l'àrea de la Catalunya central (compresa per les comarques del Bages, Solsonès, Berguedà, la Segarra, la Noguera i el Vallès Occidental) hi trobem ben arrelat un ball de cascavells amb característiques pròpies, en el qual hi té un paper molt destacat el so dels cascavells penjant dels camalls que es fan picar amb força, especialment a la primera de les parts.

Observacions:

Informació facilitada per Jaume i Pere Obradors

Història

Sembla que tant el cant de les caramelles com algun tipus de ball amb cascavells ja eren ben presents a la zona del Bages al final del segle XVI. Segons un document de l'Arxiu de la Seu de Manresa, l'any 1594 uns manresans van cantar caramelles en diferents pobles de la vegueria. Anaven acompanyats de flauta, tamborino i cornamusa, i alguns dels joves "ballaven los cascavells" (VILAR et alii, 2003: 15-16). Pel que fa a Castelladral, no en tenim notícies antigues concretes, però sabem que a començaments de segle XX al poble s'hi ballava un ball de cascavells. L'isidre Soler conta que en aquesta època una vegada es van organitzar dues colles de caramellaires rivals i a la plaça de Castelladral es van esbatussar.

En un butlletí del Centre Escursionista del Bages de la dècada de 1930 es ressalta que per la Festa Major de Castelladral es feia aquest ball. Se sap que el grup era format per trabucaires i jovent que ballava. Passada la guerra civil, la tradició es va reprendre si bé a intervals i va subsistir fins a la dècada de 1970, quan a causa del despoblament del món rural es va deixar de celebrar la festa major i també el ball de cascavells.

Normalment els encarregats d'interpretar aquesta dansa eren els nois que en sabien més, i es donava molta importància al banderer. Els dansaires de Castelladral eren molt conscients que tenien el seu propi ball de cascavells, i no volien que es confongués amb cap altre de la rodalia, especialment amb el de Serrateix o Viver.

L'any 1984 s'acabava de constituir l'Associació d'Amics i Veïns de Castelladral i es posà com a objectiu recuperar el ball de cascavells. Es va enregistrar la música, que va taral·lejar Hermenegildo Cots, i tot seguit a cal Mestre, on vivia, es van fer els primers assaigs amb els nois i noies del poble, sota la direcció del

mateix Hermenegildo Cots i de Pere Obradors. Per primera vegada les noies del poble van participar en aquest ball, que antigament només feien els nois. El ball de cascavells de Castelladral es recuperà per la festa major del poble de l'any 1984. L'any següent es van recuperar les caramelles, i el ball de cascavells acompanyava les cantades que es feien a cada masia de Castelladral, Sant Cugat del Racó, Argençola i també algunes masies de l'entorn de Súria, així com a la plaça de l'Ajuntament de Navàs. A partir d'aleshores les caramelles i el ball de cascavells han continuat presents a Castelladral.

Bibliografia

VILAR, Ramon; CRIVILLÉ, Josep; LÓPEZ ARCOS, Pilar; HERNÁNDEZ, Antoni J. (2003). El ball de Cascavells. Ajuntament de Súria; Centre d'Estudis del Bages. Súria – Manresa, p. 220-221.

